

Einsteintjes in Leiderdorp

Hebben jullie ze ook gezien, al die *Einsteintjes* in Leiderdorp, nu her en der te vinden in plantsoenen, berm en tuinen? Nog niet op veel plaatsen, maar het aantal lijkt toe te nemen. Ik heb ze o.a. gezien in de Engelendaal en de Berkenkade. Waar ze aanwezig zijn, zijn er vaak honderden bij elkaar, wuivend in de wind, prachtig glinsterend met tegenlicht. Of met zielig aan elkaar geplakte pluizenbollen in de regen.

Die *Einsteintjes* zijn de vruchten van de bosrank. Ze lijken op de ragebol van de oudere wetenschapper Einstein. Ze bestaan uit vele 'haren' die eigenlijk veervormige uitgroeisels van het dopvruchtje zijn. Die staan kronkelig en spiraalsgewijs alle kanten op. Ze zijn pluizig en vederlicht. Die ragebollen zijn dus ook pluizenbollen.

Als de vruchten rijp zijn laten ze met veertje en al los en kan de wind ze weg voeren. Zo kan de plant zich verspreiden. Soms komen de veertjes niet ver en kunnen de burens genieten van vele opschietende bosranken. Soms komen ze veel verder en zorgt de wind voor nageslacht in andere wijken of gemeentes. De voorwaarde is wel dat er kalk in de grond zit. In het wild komt de bosrank dan ook vooral in Zuid-Limburg en de duinen voor.

De bosrank, een Clematis, is een van de weinige inheemse liaansoorten in Nederland. En de enige liaan die zo dik kan worden dat Tarzan zich er in kan uitleven. Dan heeft de bosrank wel tijd van leven nodig. In Leiderdorp zie ik de bosrank meestal op struiken en lage bomen. De vruchten groeien als een sluier op dat struweel. Daar heeft de wind vat op de vruchten.

Ik vind dat de vruchten van de Bosrank op pluizenbollen lijken. De Engelsen hebben een andere mening, zij noemen de Bosrank *old man's beard*. Maar is een warrige old man's beard niet ook een soort pluizenbol? Daarnaast noemen ze de bosrank *traveller's joy*. Dus ook zij vinden die vruchten heel mooi!

Zijn er nog meer soorten *Einsteintjes* in Leiderdorp? Ik vind van niet, maar het ligt er ook aan hoe je het bekijkt. Iedereen kent de vruchten van de paardenbloem. Je zou ze met wat goede wil ook pluizenbollen kunnen noemen. Als je goed kijkt zijn de pluizjes daar echter geen slappe veervormig vertakte haartjes, maar meer stevige parapluutjes. Ook een heel mooi gezicht, zeker met tegenlicht.

De parapluutjes zijn niet veervormig vertakt en staan niet kronkelig alle kanten op. Integendeel, ze zijn heel recht in formatie op de bloembodem geplaatst. Dus dan maar geen *Einsteintjes*?

Toch lijken de vruchten van deze twee verschillende plantensoorten zeker op elkaar. Ze hebben ook eenzelfde doel: verspreiding door de wind. En daar ze hebben dezelfde oplossing voor gevonden: lichte vruchten met oppervlaktevergroting. Voor de bosrank heel handig in deze tijd van: "Hoor de wind waait door de bomen. Hier in huis zelfs waait de wind."

Tekst Ton Gordijn

Foto Marian Kathmann